
Notat

Til:

Kopi til:

Fra: Kommunalsjef oppvekst

<i>Saksnr.</i>	<i>L.nr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Dato</i>
22/66-1	194/22	A20	13.01.2022

(Vennligst oppgi "Vår ref." ved svar)

HØRINGSNOTAT UTREDNING FEM DAGERS SKOLEUKE

Saksopplysninger:

I strategikonferanse for oppvekst i 2021, samt i flere møter samme år, kom det et ønske fra kommunestyret om en utredning av fem dagers skoleuke for alle trinn på barneskolen. Dette høringsnotatet innfrir den bestillingen.

Historisk bakgrunn:

I Norge lå enhetsskoletanken til grunn for utbygging av skolesystemet gjennom forrige århundre frem til i dag. Enhetsskolen hadde, og har fortsatt, to dimensjoner. For det første skulle den omfatte alle elever, og på den måten gi et felles tilbud som skulle bidra til utjevning av geografiske og sosiale forskjeller. For det andre skulle de ulike nivåene i opplæringen henge sammen og bygge på hverandre, slik at fullført folkeskole åpnet for deltakelse i videre skolegang.

I 1997 startet 6-åringene på skolen og det ble nødvendig med ny læreplan for hele grunnskolen. L-97. 6-åringene skulle få lære gjennom lek selv om de ble skolebarn, og det ble derfor satt av tid i fag- og timefordelingen til frie aktiviteter for de yngste elevene. På denne tiden hadde ikke Norge noe kvalitetssikringssystem for skolene/opplæringen.

Fag- og timetallsfordelingen ble senere endret og det ble satt fokus på grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning jf. Kunnskapsløftet i 2006.

Fag- og timefordeling:

I grunnskolen gis timene som årstimer i løpet av hovedtrinn. Grunnskolen er delt i to hovedtrinn, barnetrinn (1. -7.trinn) og ungdomstrinnet (8.-10.trinn), og timene må fordeles på enkelttrinn lokalt. Elevene har opplæring på skolen i 38 uker per skoleår. Tabellen viser utvikling av timetallet fra 1997 til innføringen av Fagfornyelsen i 2020, der timetallet for de yngste elevene er vesentlig utvidet både før og etter innføringen av Kunnskapsløftet i 2006.

Fag	1997 – L97			2020 - Fagfornyelsen		
	1.-7.trinn	8.-10.trinn	Sum	1.-7.trinn	8.-10.trinn	Sum
Norsk	1126	399	1525	1372	398	1770
Matematikk	727	313	1040	888	313	1201
Naturfag	299	256	555	366	249	615
Samfunnsfag	356	285	641	385	249	634
KRLE	399	185	584	427	153	580
Engelsk	271	256	527	366	222	588
Fremmedspråk	-	228	228	-	222	222
Kroppsoving	370	228	598	478	223	701
Kunst og håndverk	456	171	627	477	146	623
Musikk	285	85	370	285	83	368
Mat og helse	114	85	199	114	83	197
Utdanningsvalg	-	-	-	-	110	110
Valgfag	-	-	-	-	171	171
Elevrådsarbeid	-	71	71	-	-	-
Fleksibel time	-	-	-	38	-	38
Fysisk aktivitet	-	-	-	76	-	76
Total	4403	2562	6966	5272	2622	7894

Fra 2000 til 2013 ble grunnskolens totale timetall utvidet fra 7153,5 timer til 7856 timer. Barnetrinnet har fått det meste av styrkingen. Norsk og matematikk er de fagene som har fått størst andel av økningen.

- Ungdomstrinnet fikk i 2012 en liten økning fra 22,5 til 23 uketimer.
- I 2016 ble timetallet økt med en time naturfag pr uke.
- Barnetrinnet har 11 fag, og ingen valgmulighet innenfor den ordinære strukturen.
- På ungdomstrinnet er det 13 fag med valgmuligheter inne 2 fremmedspråk og valgfag.
- Læreplanen i fellesfagene norsk, matematikk, engelsk, naturfag, samfunnsfag og kroppsoving er gjennomgående for hele grunnopplæringen.

Ulike hensyn:

En slik utredning av fem dagers skoleuke for alle vil ta utgangspunkt i flere ulike hensyn.

- Pedagogisk innhold
- Barnets og familiens behov
- Reduserte stillinger
- Likestilling
- Sosial utjevning
- Økonomi og ressurser
- Skoleskyss

Dagens fag- og timefordeling ser slik ut:

Tabell Ordinær fag- og timefordeling for elever på 1.-10.trinn skoleåret 2021-2022 (60 min enheter)

Fag/trinn	1.- 4.trinn	5.- 7.trinn	Sum	8.- 10.trinn	Sum grunnskole

KRLE			427	153	580
Norsk	931	441	1372	398	1770
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag	187	179	366	249	615
Engelsk	138	228	366	222	588
Fremmedspråk/fordypning/arbeidslivsfag				222	222
Samfunnsfag			385	249	634
Kunst og håndverk			477	146	623
Musikk			285	83	368
Mat og helse			114	83	197
Kroppsøving			478	223	701
Valgfag				171	171
Utdanningsvalg				110	110
Fleksibel time			38	0	38
Fysisk aktivitet	0	76	76	0	76
Samlet minstetimetall			5272	2622	7894

- Skoleeier kan omdisponere inntil 5 prosent av timetallet i fag fra andre fag, jf. Opplæringsloven § 2.1.1. Elevene har fremdeles rett til det samlede totale minstetimetallet. Det er opp til skoleeier å bestemme fordelingene av de fleksible timene på hvert enkelt årstrinn. Omdisponering av timer mellom fag kan likevel bare skje innenfor de enkelte hovedtrinn (1.-4., 5.-7. og 8.-10.trinn)
- Timene i valgfag skal fordeles med 57 timer på hvert trinn.

Minstetimetallet for elevene på 1.-7.trinn er 5272 timer og opplæringen fordeles ut over 38 uker. Dersom kommunen har undervisningsøkter på 45 minutter, skal elevene ha til sammen 7029 undervisningsøkter a 45 min for 1.-7.trinn.

Kommunen har hjemmel for å fastsette antall skoledager og skoledagens lengde med tanke på tilstedeværelse og undervisningstid, jfr. Opplæringslova § 2-2 – Omfanget av grunnskoleopplæringa i tid.

Pedagogisk innhold:

Målet med økningen av timetallet for 1.-4.årstrinn har vært å styrke tilbudet for de yngste. Kommunen har plikt til å tilby intensiv opplæring for elever som henger etter i lesing, skriving og/eller regning. I Mld.St 21 (Lærelyst, tidlig innsats og kvalitet i skolen) vektlegges tidlig innsats. Tidlig innsats er avgjørende for å gi alle barn og unge en opplæring som ruste dem for fremtiden, og ferdigheter de tilegner seg tidlig i livet vil ha betydning for læremuligheter senere i livet.

Ordningen for de trinnene som har en fridag i uka medfører lengre og mer komprimerte skoledager resten av uka. De samme kompetansemålene gjelder for alle landets elever uavhengig av om det er fire- eller fem dagers skoleuke. Ved å utvide skoleuka til ukens alle hverdager får en spredd opplæringen i større grad enn med dagens ordning. Det gir også en større mulighet for å holde trykket oppe på begynneropplæringen. En kan anta at en utvidelse av skoleuka gir skolen større fleksibilitet i timeplanleggingen og tilretteleggingen.

Skoledagen i skoleåret 2021/2022 er organisert slik:

Trinn	Starttid	Sluttid (man,tirs,ons,fre)	Sluttid (tors)	Fridag
1.-2.trinn	0830	1415	1240	Onsdag
3.-4.trinn	0830	1415	1240	
5.-7.trinn	0830	1415	1240	

SFO

0645 – 0830

1415 – 1645

1240 – 1645

Full dag med SFO onsdag. Totalt 12 elever som har tilbudet, men som ikke benytter det hele dagen. Foreldre har anledning til å velge mellom fem ulike tidsrammer.

Kommuner som praktiserer 4-dagers skoleuke

Fylkesmennene (nå Statsforvalteren) gjennomførte i 2020 en kartlegging på vegne av Stortingets utredningsseksjon hvor 301 av 356 kommuner i Norge leverte informasjon om organiseringen av skoleuken. I 218 av de 301 kartlagte kommunene er det fem dagers skoleuke for alle elevene i de kommunale skolene. I 83 kommuner er det fire dagers skoleuke i en eller flere kommunale grunnskoler på ett eller flere trinn. I 49 kommuner har samtlige skoler fire dagers skoleuke på ett eller flere trinn. En nærmere gjennomgang viser at dette i hovedsak er små kommuner. 43 av kommunene har færre enn 5 000 innbyggere. En tilsvarende undersøkelse ble gjennomført i 2015/2016. Det fremkommer en nedgang i antall kommuner som har fire dagers skoleuke.

(<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/utredningsseksjonen/utredningsnotater/2019/kommuner-med-fire-dagers-skoleuke-2019454.pdf>)

Lokale konsekvenser av fire dagers skoleuke:

NORCE (Norwegian research centre as) gjennomførte i 2019 en kartlegging av konsekvenser av fire dagers skoleuke i noen kommuner i Agder på oppdrag fra Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommune. Følgende hovedproblemstillinger var førende for arbeidet:

- Hvordan kan elevers læringsutbytte påvirkes av lengre skoledager og avbrekk midt i uka?
- Hvordan kan denne organiseringen påvirke læringsutbyttet og sosial ulikhet spesielt for sårbare elever?
- Hvilke konsekvenser kan en slik organisering ha for likestilling og heltidskultur?
- Hvilke konsekvenser kan en slik organisering ha for tjenesteproduksjon og verdiskaping i offentlig og privat sektor?

Kartleggingen kom frem til at:

- *«En finner ingen opplagte tegn på at læringsutbyttet er annerledes med fire dagers skoleuke enn gjennomsnittet for fylkene. Kommunene er forskjellige og svinger i resultater på nasjonale prøver rundt fylkessnittet. Kommunene viser gode resultater på grunnskolepoeng og har stort sett 100% overgang til videregående skole.*
- *Det er stor sårbarhet knyttet til ordningen. Hvis nasjonale krav til undervisningstimer øker vil fire dagers skoleuke være umulig å gjennomføre.*

- *Ansatte i kommunale tjenester som tar del i det tverrfaglige samarbeidet om sårbare barn i skolen, som barn som trenger spesialundervisning, flyktningbarn mfl., mener at fem dagers skoleuke vil bidra til å styrke dem i rollen som tjenesteutøver og bedre tjenestene de er satt til å gi disse barna.*
- *En sterk overvekt av elevene som har erfaring med fire dagers skoleuke er svært fornøyd med denne ordningen, og kan fortelle om et rikt hverdagsliv på fridagen bestående av lek, lekser, aktiviteter, samvær med familie, venner og dyr. Elevene opplever det godt å ha en pause fra skolen, og forteller at onsdagen er en dag de kan hente inn nye krefter til resten av skoleuken. Halvparten av elevene forteller at de gjør lekser på fridagen, og at det oppleves fint å ha god tid til leksene.*
- *Dagen fremstår som en viktig dag for barna. Onsdagen er en «annerledes-dag», men er ikke en «mini-helg».*
- *For det private næringslivet og tilgangen på arbeidskraft synes det aller viktigste å være det samlede tilbudet av kommunale tjenester og bokvalitet. En god SFO ordning som sikrer et fem dagers tilbud er i denne sammenheng svært viktig.*
- *Fire dagers skoleuke er en innarbeidet ordning og det synes som næringslivet i dag langt på vei har tilpasset seg den. Imidlertid vil kommunenes eventuelle svakere omdømme som en kommune som har lang vei å gå for å få en heltidskultur, kunne ramme videre drift og næringsetableringer, spesielt innen bransjer med hovedvekt av kvinnearbeidsplasser.*
- *Fire dager skole er et hinder for å oppnå heltidskultur i kommunene. Kommunal sektors drift preges av en sterk deltidskultur i våre fire kommuner. Arbeidet med å skape heltidskultur, som igjen sikrer arbeidskrafts- og kompetansebehovet i fremtiden og gode tjenester, spesielt innen helse- og omsorg, hemmes blant annet av holdninger til likestilling, deltidsarbeid, men også strukturelle forklaringer som fire dagers skoleuke og helgeproblematikken (Bråthen og Moland 2019). Fire dagers skole er med å legitimere og forlenge kvinners deltidarbeid.*
- *Mange av de samme faktorene som gjør at kvinner velger å være hjemme eller arbeide deltid, er også drivere for ønske om fire dagers skoleuke. Det er først og fremst et verdispørsmål for mange kvinner (og menn). Det kan skape utfordringer for hvordan Sirdal, Hægebostad, Evje- og Hornes og Vegårshei kommuner skal formidle sitt likestillingsprosjekt, da det vil rokke ved grunnleggende verdier hos mange og en nedarvet kultur som har eksistert i kommunene over lang tid. Fire dagers skoleuke støtter opp under tradisjonelle normer og tradisjoner, som kjønnsrollemønster og deltidarbeidet, og gjør det ekstra vanskelig å velge arbeid full tid.»*
[\(<https://docplayer.me/158295232-Lokale-konsekvenser-av-fire-dagers-skoleuke.html>\)](https://docplayer.me/158295232-Lokale-konsekvenser-av-fire-dagers-skoleuke.html)

NORCE la frem følgende anbefalinger til kommunenes videre arbeid med skolens organisering på småbarnstrinnene:

- *«Kommunene bør være tydeligere på gevinster og kostnader i valg av organiseringen av skoleuken utover selve skolen.*

- *Et nesten ensidig fokus på skole og læringsutbytte blir for snevert. Dette til tross for at dette er en ordning i skolen som kan påvirke elevenes skolehverdag og hverdagsliv. Negative eller positive effekter på læringsutbytte er det vanskelig å argumentere for med vårt datagrunnlag. Det mest oppsiktsvekkende er kanskje hvor tett på fylkessnittet resultatene ligger, uansett hvilken «leir» en står i.*
- *Det samme kan sies om skoleskyss og kostnadene knyttet til dette. Det synes som en høy andel av kommunene med fire dagers skoleuke er relativt små distriktskommuner, målt ved innbyggertall, men med spredt bebyggelse. Skoleskyss synes å ha vært et argument for færre skoledager, både av praktiske (reisetid) og kostnadmessige hensyn. Merkostnaden ved skoleskyss fremstår imidlertid som liten inn mot deltidsproblematikken og i et ressursutnyttelsesperspektiv.*
- *Konsekvenser for privat og kommunal produksjon/tjenesteleveranse av en sterk deltidskultur blant kvinner, er tema som må sterkere frem.*
- *Valg av fire eller fem dagers skoleuke er et lokalpolitisk valg. Valget handler om skolen og barna som går der, men denne utredningen viser at det i stor grad også er et valg som kan påvirke grupper av barn og voksne forskjellig. En anbefaling blir derfor å konkretisere den verdiladede debatten til praktiske konsekvenser.*
- *Lokalpolitiske valg av fire eller fem dagers skoleuke bør være et langsiktig valg med tilhørende strategi. Strategien bør adressere regionale og nasjonale planer og vise til konkrete tiltak der det er behov.*
- *Ved fortsatt fire dagers skoleuke, identifiserer denne kartleggingen behov for tiltak på områder som: prisnivået eller innretningen på SFO tiden. Videre bør en vurdere å praktisere permisjonsreglene strengere som ledd i å utvikle en heltidskultur (Bråthen og Moland 2019). For eksempel bør en i samarbeid med tillitsvalgte vurdere følgeutfordringer av permisjoner og hvordan dette kan håndteres bedre. Det kan være å avslutte en permisjonsavtale når vilkårene for permisjon ikke lengre er til stede (for eksempel når barna ikke lengre er barn å regne). En bør også se på hvor lenge ansatte skal kunne «eie» en hel stilling, samtidig som de arbeider redusert (Bråthen og Moland 2019). Dette er bare noen eksempler på tiltak. Et langsiktig valg med tilhørende strategi vil kunne imøtekomme regional og nasjonal politikk og samtidig ivareta et lokalt demokrati uten hyppige omkamper. Karet bør stemme med terrenget.» (<https://docplayer.me/158295232-Lokale-konsekvenser-av-fire-dagers-skoleuke.html>)*

Barnets og familienes behov:

Som det fremkommer i NORCE-rapporten opplever en overvekt av elevene det som positivt med fire dagers skoleuke. Dagen blir heller ikke oppfattet som en fridag, men mer som en annerledes-dag. Hverdagen er der for resten av familien. For familier som har mulighet til det kan en slik dag oppleves verdifull da en får god tid til å være sammen med barnet, jobbe med lekser og annet.

For familier som ikke har anledning til å være hjemme en dag i uka med barn som er i en alder der de trenger tilsyn kan oppleve eksisterende ordning som utfordrende. Samfunnet har endret seg på den måten at en hjemmeværende forelder er mer unntaket enn regelen. Tilgangen på besteforeldre som kan være sammen med barnebarn er også endret. Dette medfører et behov

for SFO-tilbud for barn som ikke har voksne som kan være sammen med seg denne dagen ukentlig.

I familier med en hovedforsørger kan dagens ordning være utfordrende både logistikkmessig og økonomisk.

Reduserte stillinger:

Rapporten er tydelig på at ordningen med fire dagers skoleuke i de aktuelle kommunene er hemmende for heltidskultur i kommunen. Forskningen er tydelig på at heltidskultur er en viktig faktor i å sikre arbeidskrafts- og kompetansebehov og for å kunne yte gode tjenester. Rapporten løfter frem både holdningsmessige og strukturelle utfordringer for å utvikle en god heltidskultur. Rapporten avdekker at privat næringsliv langt på vei har tilpasset seg en organisering med fire dagers skoleuke, men løfter frem at «[...kommunenes eventuelle svakere omdømme som en kommune som har lang vei å gå for å få en heltidskultur, kunne ramme videre drift og næringsetableringer, spesielt innen bransjer med hovedvekt av kvinnearbeidsplasser.]» Det vil si at hvordan kommunen klarer å legge til rette for heltidskultur kan ha innvirkning på fremtidig næringsutvikling, som igjen har stor innvirkning på tilflytting til kommunen med de synergier det har for kommunens fremtidige utvikling.

Likestilling:

Så lenge den strukturelle organiseringen ikke legger til rette for heltidskultur vil det motarbeide mulighetene for likestilling i arbeidslivet.

Sosial utjevning:

For enkelte familier medfører dagens ordning et behov for tilbud i SFO. I løpet av de siste årene har det kommet på plass en del moderasjonsordninger tilknyttet oppholdsbetalingen i SFO. Dette med bakgrunn i et nasjonalt ønske om å redusere potensielle sosiale ujevnheter mellom de som har råd til SFO og de som ikke har råd. Det er vanskelig å si om innføring av fem dagers skoleuke medfører redusert eller økt behov for SFO-tilbud. Det kan være grunn til å tro at flere vil benytte SFO-tilbud i tida fram til siste bussavgang. Samtidig kan en anta at innføring av fem dagers skoleuke kan føre til at flere, spesielt kvinner, kan jobbe heltid. Det kan på sikt være en positiv driver for sosial utjevning i samfunnet for øvrig.

Økonomi, ressurser og skoleskyss:

Innføring av fem dagers skoleuke vil for Alvdal kommune sin del medføre en økning i skysskostnader på ca. 150 000 kroner i året. For at elevene på småtrinnet skal få undervisning i tråd med fag- og timefordelingen krever det at skoleuken har en langdag, resterende fire skoledager avsluttes tidligere. For at det ikke skal bli uforholdsmessig lang ventetid på skoleskyss krever en slik ordning et annet sluttidspunkt i skyssbestillingen til Innlandstrafikk. Innlandstrafikk er forespeilet en slik løsning og gjør Alvdal kommune klar over at en endring i sluttidspunktet for småtrinnet ved Alvdal barneskole med tilhørende skyssbehov kan gå ut over den samlede kapasiteten de har til rådighet for annen offentlig transport. Innføring av fem dagers skoleuke vil medføre noen kortere skoledager for 3.-4.trinn, sammenlignet med dagens ordning. Alle elever får innfridd sin rett i henhold til fag- og timefordelingen.

Denne oversikten tar utgangspunkt i at det bestilles ekstra kjøring av elever på 1.-4.trinn. Tabellen er **kun et forslag** til start- og sluttid for 1.-4.trinn. Justeringer kan forekomme.

Dag	Start	Slutt 1
-----	-------	---------

Mandag	0830	1240
Tirsdag	0830	1415
Onsdag	0830	1240
Torsdag	0830	1240
Fredag	0830	1240

Forslag til endring:

Det innføres fem dagers skoleuke for 1.og 2.trinn fra høsten 2022. Det forutsettes at skoleskyssen går umiddelbart etter endt undervisning.

Alvdal kommune ønsker tilbakemelding på et slikt løsningsforslag innen **1.mars 2022**. Svar på høringen sendes til postmottak@alvdal.kommune.no , eller i post til Alvdal kommune, Gjelen 3. 2560 Alvdal. Høringssvar kan også leveres på kommunehuset ved personlig oppmøte. Merkes med: *Høringssvar fem dagers skoleuke Alvdal kommune*

Høringssvarene blir vedlagt utredningen som fremmes som sak i formannskapet 10.03.2022 og i kommunestyret 24.03.2022

Erik Hojem Garmager
Kommunalsjef oppvekst